

รางวัลประเภทส่งเสริมการปลูก องค์การบริหารส่วนตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

ออกกฎหมายการปลูก “หญ้าแฝก”
ก้าวสำคัญสู่การอนุรักษ์ทรัพยากรดินอย่างยั่งยืน

PTT & CSR

การประกวดการปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี

เนื่องในวโรกาสมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ในปี พ.ศ. 2549 มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) กรมพัฒนาที่ดิน และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้จัดกิจกรรมเพื่อเฉลิมพระเกียรติ ด้วยการดำเนิน “โครงการปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี” โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของหญ้าแฝกในด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ ตามพระราชประสงค์ และเพื่อเชิญชวน ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของประเทศ ร่วมกันปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้หญ้าแฝกหยั่งรากลึกทั่วไทย “การประกวดการปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติฯ” จึงกำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อสนองพระราชประสงค์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทการปลูก ซึ่งแบ่งย่อยเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การปลูก : หน่วยงาน การปลูก : ชุมชน และการปลูก : บุคคล ประเภทที่สอง คือ การส่งเสริมการปลูก และประเภทสุดท้าย คือ การออกแบบโปสเตอร์ส่งเสริมการปลูก

ผลงานที่ได้รับรางวัลในการประกวด มีทั้งสิ้น 32 รางวัล ได้แก่ ประเภทการปลูก : หน่วยงาน 4 รางวัล การปลูก : ชุมชน 6 รางวัล และการปลูก : บุคคล 9 รางวัล ประเภทส่งเสริมการปลูก มีจำนวน 5 รางวัล และการออกแบบโปสเตอร์ส่งเสริมการปลูก มีจำนวน 8 รางวัล เป็นรางวัลชนะเลิศ 1 รางวัล รางวัลรองชนะเลิศ 2 รางวัล และรางวัลชมเชย 5 รางวัล โดยผลงานประเภทการปลูก ประเภทส่งเสริมการปลูก และรางวัลชนะเลิศประเภทการออกแบบโปสเตอร์ส่งเสริมการปลูก จำนวนทั้งสิ้น 25 รางวัล ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานโล่รางวัล เพื่อเป็นเกียรติประวัติและเป็นขวัญกำลังใจแก่ผู้ทำประโยชน์แก่แผ่นดิน

“ปากทรง” เป็นตำบลหนึ่งที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดในสันคาบสมุทรมลายู สภาพภูมิประเทศเป็นป่าเขาสูงชัน การชะล้างพังทลายของดินจึงเป็นปัญหาหนัก องค์การบริหารส่วนตำบลปากทรงจึงผลักดันกฎหมายท้องถิ่นหรือข้อบัญญัติในการปลูกและดูแลหญ้าแฝกอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันความสูญเสียน้ำดิน และเพื่อกระตุ้นให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวในการอนุรักษ์ดินและน้ำด้วยวิธีการที่เหมาะสม

ตะวันตกสุดของจังหวัดชุมพรบนสันคาบสมุทรมลายู เป็นที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลปากทรง ซึ่งเป็นหนึ่งในสี่ตำบลของอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ที่มีปริมาณฝนตกมากที่สุดในสันคาบสมุทรมลายู คือตั้งแต่ 2,800 มิลลิเมตรต่อปี จนถึงมากกว่า 4,000 มิลลิเมตรต่อปี

บนพื้นที่กว่า 200,000 ไร่ของตำบลมีลักษณะภูเขาสูงชันที่เป็นป่าดิบชื้นผืนใหญ่ ชุมชนเรียงตัวไปตามสายน้ำต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่หลายร้อยสาย ผืนป่าลดลงเมื่อมีผู้คนจากถิ่นต่าง ๆ เข้ามาจับจองพื้นที่เพื่อวางรากฐานชีวิตในแผ่นดินอุดมสมบูรณ์แห่งนี้เมื่อ 3 ทศวรรษที่แล้ว ทุกวันนี้ ตำบลปากทรงมีประชากร 1,846 ครัวเรือน หรือเกือบ 5,000 คน ส่วนใหญ่ทำการเกษตรพื้นที่ทำกินแทรกตัวอยู่ตามที่ราบเชิงเขาและบริเวณไหล่เขาสูงชัน ปลูกพืชผลทั้งเชิงเดี่ยวและผสมผสาน อาทิ กาแฟ ปาล์ม น้ำมัน ยางพารา ผลไม้ และหมาก เป็นต้น

การทำเกษตรที่ใช้องค์ความรู้เกษตรเชิงเดี่ยวในหลายปีที่ผ่านมา ทำให้ทรัพยากรดินเสื่อมโทรม ผนวกกับปัจจัยทางธรรมชาติเฉพาะถิ่นคือ ปริมาณน้ำฝนต่อปีที่มีมากกว่าที่อื่น ๆ ส่งผลต่อการชะล้างพังทลายของหน้าดินอย่างหนัก การก่อสร้างถนนหนทาง และโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ เพื่อความสะดวกสบาย รวมทั้งการก่อสร้างสายส่งไฟฟ้าแรงสูงขนาดใหญ่ได้ตัดเข้าผืนป่าและภูเขาสูงชัน ให้เกิดเป็นพื้นที่โล่ง เมื่อฝนกระหน่ำ หน้าดินชะล้างพังทลาย กลายเป็นเศษโคลนปริมาณมากมายลงสู่ลุ่มน้ำหลังสวนในเบื้องล่าง

ชาวปากทรงเผชิญกับปัญหาเหล่านี้มานาน โดยไม่ได้วางแผนแก้ไขอย่างเป็นระบบ จนกระทั่งหน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ได้เข้ามาพูดคุย และน้อมนำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการนำหญ้าแฝกมาใช้ในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ก็ทำให้ชาวบ้านพอจะเห็นทางออก

ในปี พ.ศ. 2543 หน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำพะโต๊ะได้เริ่มนำชักชวนให้ชุมชน “ทดลอง” นำกล้าหญ้าแฝกไปช่วย

กันปลูกในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลาย ผลจากการทดลองทำให้น้ำดินไหลถนบนชั้น ลดการชะล้าง ชาวบ้านจึงเกิดความเชื่อมั่นว่าหญ้าแฝกสามารถช่วยยึดหน้าดินไว้ได้จริง

ปี พ.ศ. 2544 พัทธ์ชัย ฐเนศดาวรรกุล นักอนุรักษ์จากหน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำพะโต๊ะ เข้าไปมีบทบาทด้านการเมืองท้องถิ่นในทีมบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลปากทรง เขานำเรื่องประโยชน์หญ้าแฝกเข้าไปเชื่อมกับการทำงานของหมอดินอาสาในชุมชน และผลักดันให้งานอนุรักษ์ดินและน้ำโดยใช้หญ้าแฝก เป็นแผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปากทรง โดยเริ่มจากการรณรงค์ ส่งเสริมจนถึงการออกกฎหมายท้องถิ่นเพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของแผนการอนุรักษ์ดินและน้ำของตำบล และในที่สุดก็สามารถออกเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่น เรื่อง “การส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี พ.ศ. 2549” โดยมีสาระสังเขป ดังนี้

ข้อ 4) การจัดซื้อ จัดจ้างตามโครงการในยุทธศาสตร์ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานต้องระบุในประกาศ จัดซื้อจัดจ้าง ผู้รับจ้าง ต้องปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำด้วยทุกครั้ง

ข้อ 5) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล สร้างกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับหญ้าแฝกให้แก่ประชาชนเพื่อนำไปสู่การเผยแพร่และสนับสนุนทรัพยากรดำเนินงานให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม

ข้อ 6) ให้องค์การบริหารส่วนตำบล ส่งเสริมและสร้างมาตรการให้มีการปลูกหญ้าแฝก เพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายสูง พื้นที่สูง พื้นที่ที่ดินมีปัญหาต่อการใช้ประโยชน์ด้านเกษตรกรรม พื้นที่เปิดใหม่ โครงการก่อสร้างที่มีความลาดชัน โครงการปรับปรุงถนน พื้นที่คลองชลประทาน หรือพื้นที่คลอง หนอง บึง สระน้ำ

ข้อ 7) ให้องค์การบริหารส่วนตำบลปากทรง สนับสนุนชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามาดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อ 9) ห้ามผู้ใดทำลาย รื้อถอน หรือกระทำด้วยประการอื่นใด ให้เกิดความเสียหายซึ่งหญ้าแฝกที่ปลูกตามแนวพื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายสูง พื้นที่วิกฤต พื้นที่เปิดใหม่ พื้นที่ลาดชัน แนวถนนที่มีการปรับปรุงพื้นที่คลองชลประทาน หรือพื้นที่คลอง หนองบึง หรือบริเวณใดที่ได้ส่งเสริมการปลูกก่อนได้รับอนุญาต เว้นแต่เป็นพื้นที่หรือที่ดินของเอกชน

ข้อ 10) ถ้าเจ้าพนักงานท้องถิ่นเห็นว่า สถานที่หรือบริเวณใด ที่สามารถส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำให้ดำเนินการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือตามเห็นสมควรและดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนในการปลูกหญ้าแฝก

ข้อ 11) การดำเนินงานตามข้อบัญญัติต้องการบริหารส่วนตำบลนี้ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติงานในการส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก เพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ตามความเหมาะสม

ข้อ 12) ผู้ใดฝ่าฝืน ข้อ 9 ในข้อบัญญัตินี้ ให้องค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาลงโทษตามอำนาจหน้าที่ในบทบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบัน หน่วยงานในชุมชนไม่ว่าหน่วยงานรัฐ เอกชน รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลปากทรง เมื่อดำเนินกิจกรรมที่ต้องเปิดหน้าดิน เช่น ก่อสร้างถนน เปิดพื้นที่สายส่งไฟฟ้าแรงสูง ฯลฯ จะต้องเคารพกติกาที่เป็นข้อบัญญัติดังกล่าว

หลังจากออกข้อบัญญัติไม่ถึงปี ตำบลปากทรงมีการปลูกหญ้าแฝกกว่า 500,000 ต้น ชาวบ้านตั้งความหวังไว้ว่า อีกไม่นานนักตำบลปากทรงจะกลับคืนเป็นดินแดนอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง

การเริ่มต้นด้วยนโยบายและแผนที่ชัดเจน ย่อมนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

หลังจากออกข้อบัญญัติไม่ถึงปี
ตำบลปากทรงมีการปลูกหญ้าแฝก
กว่า 500,000 ต้น ชาวบ้าน
ตั้งความหวังไว้ว่า อีกไม่นานนัก
ตำบลปากทรงจะกลับคืนเป็น
ดินแดนอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง

The Reward of cultivation promotion Tambon Administration Organization of Paksong, Phato District, Chumphon Province

Law enactment to promote the cultivation of ya faek (vetiver grass)

A big move to prevent soil degradation in a more sustainable way The competition of planting vetiver grass to mark the 60th Anniversary Celebrations of His Majesty the King's Accession to the Throne

To celebrate the 60th Anniversary of His Majesty the King's Accession to the Throne in 2006, the Chaipattana Foundation joins forces with the Office of the Royal Development Project Board, Department of Land Development, and PTT to organize special activity entitled **"The Project of cultivating vetiver grass to celebrate the 60th Anniversary of His Majesty the King's Accession to the Throne"** with the purpose of disseminating knowledge on the usefulness of vetiver grass in preserving topsoil and water sources according to the royal initiatives and encouraging all sectors to cultivate this easily growing plant.

In an attempt to promote the cultivation of vetiver grass across the country, this unique project is first launched to follow HM the King's footsteps. The activity is categorized into three types including the cultivation (with three sub-types : cultivation : organization, cultivation : community, and cultivation : individual), cultivation promotion, and poster making encouraging the cultivation.

There are 32 awards for this contest. In the first category there are four rewards for organizations, six rewards for communities, and nine awards for individuals. In the second category there are five rewards. In the last category there are eight rewards, one for the winner, two for runner-ups, and five for the complimentary competitors. HM the King will graciously bestow 25 trophies to all winners to boost up their morale and honor those who do the good deeds for their motherland.

“Paksong” is a small tambon that receives the largest quantity of rain water compared to other areas on the edge of the Malaya Peninsula. Its geographical terrain consists of forest and precipitous mountain. So soil erosion is the severe problem of the community. The Tambon Administration Organization tries to enforce local law or enactment concerning about the cultivation and preservation of vetiver grass to prevent the topsoil degradation and to stimulate villagers to help preserve soil and water in a more appropriate way.

The westernmost part of Chumphon is the location of Tambon Administration Organization of Paksong which is one of the four tambons of Phato District in Chumphon Province that has the largest amount of rain water in the Malaya Peninsula, ranging from 2,800 up to 4,000 ml. per year.

On the 200,000-rai plot of land of this community is studded with steep mountains nestled in the vast humid virgin forest. Many houses are scattered along the river banks. Three decades ago, the forest patch had been shrunk drastically with the encroachment of people from other communities who wanted to settle down on this fertile land. Currently, Paksong consists of 1,846 households or almost 5,000 villagers. Most of them are agriculturalists. A plain along the hillside and precipitous slope serve as the cultivation land. Villagers practice both mono-crop and integrated agriculture like coffee, palm tree, rubber tree, fruits, and betel palm, etc.

Through the mono-crop practice in a last few years, soil had been deteriorated. The natural factor like a large amount of rain water also severely aggravates erosion of topsoil. The constructions of roads, high-voltage electric wires and other fundamental facilities for the sake of convenience have resulted in the clear-cut forest and ruined mountainous zones. As a result, the downpour can wash out topsoil, leaving only a large pile of mud down in the Rang Suan river basin.

Villagers of Paksong had encountered with this problem for ages with no systematic solution taken. It was not until the Phato Water Conservation and Management Centre of Chumphon stepped in to talk with villagers and put HM the King’s royal initiatives of using vetiver grass to protect soil and water into practice. Villagers then saw a potential solution.

In 2000 this centre persuaded the community to start their experiment by planting many seedlings onto the areas vulnerable to erosion and degradation. Their effort was paid off. Topsoil on road shoulder is steeper and erosion is reduced. Villagers then believe that this ordinary grass can help prevent soil evosion.

In 2001 Pitak Tanesthavornkul, the conservationist from the centre had played a dynamic role in local politics when he became part of the Tambon Administration Organization. He integrated the great usefulness of vetiver grass into the work of soil keepers whose work was to improve the quality of soil. He also implemented the preservation of soil and water project by using vetiver grass into the working plan of his organization. Through the continuous campaign

and promotion, he finally was able to issue the local enactment entitled **“The promotion of vetiver grass cultivation to preserve soil and water and to celebrate the 60th Anniversary of His Majesty the King’s Accession to the Throne in 2006”** with the following details :

4) The purchase and the employment according to the strategy of developing the fundamental structures must be identified in the purchase and the employment announcement. The employee must cultivate vetiver grass to protect soil and water all the time.

5) The Tambon Administration Organization must initiate the learning process about vetiver grass among villagers in order to disseminate the use of the natural resource and to make the project successful.

6) The Tambon Administration Organization must take the measures to encourage people to plant vetiver grass to protect for soil and water in the areas susceptible to high erosion and degradation, the highland, the areas where soil is infertile, the new cultivated land, the construction site that stands on the high slope, the areas where road renovation project is in progress, the area adjacent to an irrigation canal, or the areas close to swamp, canal, marsh, and pond.

7) The Tambon Administration Organization must support communities and other organizations responsible for the planting of vetiver grass in Paksong community.

9) No one can destroy or uproot vetiver grass thrived along the areas vulnerable to severe erosion and degradation, crisis zones, newly-open location, steep area, roadside adjacent to an irrigation canal that is under construction, swamp, canal, or any area that is demarcated for the cultivation before being allowed, except the private land.

10) If local authorities consider that some areas are suitable for the cultivation of vetiver grass they have to seek advice from those responsible for their final decision and then they can carry out their mission.

11) The Tambon Administration Organization must set up the working team to take charge in the cultivation of vetiver grass to preserve soil and water for the maximum benefit.

12) Those who violate the Enactment No. 9 must be punished by the Tambon Administration Organization according to the penalty stated in the Enactment and related law.

Currently, local organizations, both government and private sectors, including the Tambon Administration Organization must follow this Enactment strictly after they construct the new road or clear the land to set up the high-voltage electric wires.

After the Enactment is issued for almost a year, more than 500,000 vetiver grasses are cultivated in Paksong area. Villagers set a high hope that their community will be abundant once again.

With the clear plan and policy, the sustainable development can be easily attained.